

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
un an 20 cor.
6 luni 10 cor.
3 luni 5 cor.
o lună 2 cor.

Abonamentul de Duminecă pe an 4 cor.
pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garoad: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 322.

Scrisori nerăncate nu se primesc.

Fapte de laudă.

Ce poate fi mai scump pentru neamul românesc de cât fiți săi cu învățatură de carte? Și, prin urmare, cine poate să ne dădească mai multă bucurie de cât acești tineri, zădărnici, care ei se poartă înspre cinstea și mândria neamului întreg?

Sfintele serbători ale Învierii au fost pentru tinerii noștri cu carte un prilej de a doborâți o nouă dovadă despre dragostea lor față de neam și despre înțelepciunea cum înțeleptei a-și cheltui talanții dați lor de Cel de sus.

Fruntea tinerimii române din Budapesta a mers adică la drum chiar în Dumineca Paștilor și îndreptându-se către Podgoria Aradului. Luni, a doua zi de Paști, ei au cântat în biserica dela Cuvințear Marți au dat pe cere poporală în Ghioroc, după-cum tot ei au dat seara concert, la care s'a adunat întreaga preotimie de sub Podgorie, de Murș și de pe câmpia Aradului.

În altă parte a ziarului nostru dăm amănunte asupra chipului cum s'au petrecut aceste fapte.

Aci ținem să stăruim numai asupra înmănatăii faptului că tinerimea noastră dela Podgorie înalte vine între popor, cărui în această vreme când îi dă prilej pentru desăvârșire sufletească, caută să-i lumineze și mintea și deslușiri să-i dea asupra tuturor neînțelegerilor vieții de toate zilele.

E nou lucrul acesta. La început tinerimea care învață la Cluj, care are fericirea să trăiască mai aproape de popor, și ea, urmează cu deosebită căldură tinerimea din Budapesta. Laudă ei!

Ca niște apostoli sunt acești tineri prin popor. Prin graiul lor frumosul, adevăratul și lumina se împrăștie. Ei sunt chemați să fie mâne-poimâne conducătorii poporului. Vine-se deci ca din vreme să-i cunoască poporul și ei d'asemeni, chiar de pe acum să-și dea sama de starea poporului. Că nu-și așteaptă în viitor lucrurile se vor îndrepta, cănd mai strânsă și mai pătrunsă de drăcești și încredere legătura dintre popor și conducători.

Durere, dar până acum am avut adăncă, de pildă, cari au făcut cunoștință cu poporul numai când s'au dus pe sate să vândă averea vre-unui necăjit. Am avut conducători cari numai de silă s'au așezat la conducere. Obicnuindu-se din tinerețe cu poporul, înțelegându-l, dându-și seamă și de slăbiciunile, conducătorul de mâne va fi mai apropiat de inima poporului și astfel toate cele obștești vor putea lua un avânt mai înveselitor.

Poporul, din parte-i, primește cu brațe deschise la sine flamura neamului, pe

tinerii cu învățatură de carte. Asta s'a dovedit cu prisos mai ales la Ghioroc, care deși e un sat mic unde trăiesc și Unguri, totuși a făcut universitarilor din Budapesta o primire sârbătorească. I-a primit ca pe un episcop: cu treasuri, — și ziua întreagă tot în jurul lor au fost bătrâni și tineri, bărbați și femei.

Urmeze deci tinerii noștri acest obicei d'a merge în sinul poporului cel puțin la serbătorile mari, nu cruțe nici o jertfă spre acest sfârșit și rodul ostenelelor lor binecuvântate o să fie de Româniimea întreagă.

Trăim în împrejurări așa de grele, că o zi de veselie făcută de tinerii plini de vlagă ne întărește parcă pentru un an întreg. Ear sfaturile ce se dau la asemenea prilejuri, neuitate rămân în sufletele țăranilor noștri. Să ne iubim cel puțin noi între noi, că mare este și sâlbatic valul dușmănesc împotriva căruia trebuie să luptăm.

Consistoriul plenar al Eparchiei Aradului a ținut ieri ședința la care sub presidenția P. S. Sale Episcopului au luat parte din cler R. R. Giorogariu, C. Gurban, I. Groza, Crăciunescu, T. Vășanu, T. Magier, D. Popovici, Aug. Hamsea, G. Popovici și U. Belez, iar dintre mireni Em. Ungureanu, S. Raicu, Dr. A. Cosma, Russu Șirianu, P. Truța, G. Feier, A. Boțoc, Dr. N. Oprean, G. Serb (referent) și G. Purcariu.

Procesele noastre. Marți înainte de amiază redactorul nostru responsabil Russu Șirianu a fost citat la judele de instrucție din Arad pentru a i-se cere decizia camerei punerii sub acuzație dela tribunalul din Oradia. D-l Russu Șirianu, după ce arătase cine este autorul articolelor incriminate, apelase încontra faptului că cercetarea să se facă și împotriva d-sale. Camera de acuzație, după cum i-s'a comunicat Marți, a respins apelata, pe motiv că nu s'ar fi dovedit prin nimic că autorul indicat ar fi scris acele trei articole, deși și după lege și după usul dela 1848 și până azi, toate tribunalele au luat ca dovadă îndestulitoare mărturisirea proprie a celui ce a scris.

Ne aflăm deci în fața orî a unei prigoni în stil cum nu s'a mai pomenit nici chiar în Țeara Ungurească, orî în fața unor judecători cari nu știu legile.

Vom vedea în curînd, căci nici vorbă, redactorul nostru va apela punerea sub acuzație și va duce afacerea până la Curie.

Dela Academia Română. Membrii corespondenți noi la „Academie“ au fost aleși: d-nii Dim. Dan, preot în Straja (Bucovina) și Enea Hodoș, prof. Caransebeș.

Președinte al Academiei pe trientul 1904—7 dl Ioan Calinderu; vice-președinți: dl C. Olănescu, C. Erbiceanu și Spiru Haret.

În secțiunii: preș. secțiunii literare: Iosif Vulcan, vice-președ. Iac. Negruzzi și N. Cintescu secretar (pe 7 ani). Secț. istorică: președ. A. D. Xenopol, vice-președ. I. Calinderu. Secț. științifică: președ. P. S. Aurelian, vice-președ. Dr. I. Felix, secretar (pe 7 ani) Gr. Ștefănescu.

Comisiunea pentru censurarea lucrării: „Poporul român din Ungaria și Transilvania din sec. XIII până în prezent“: d-nii I. Bianu, I. Bogdan și I. Vulcan.

Comisiunea pentru premii: Bianu, Vulcan, Chintescu, Tocilescu, Marian, Xenopol, Poni, Hepites, Aurelian.

Premii s'au acordat: Premiul „Năsturel Herescu“, 4000 Lei, și premiul „Statului „Lazăr“ 5000 Lei, nu s'au votat nimîru. Din premiul „Adamachi“ 5000 Lei: a) A. Barseanu: Istoria școalelor din Brașov, 2000 Lei; b) Nenișescu D. S.: Studiu asupra fluviilor convent., 1000 Lei; c) V. S. Moga: Alcătuirea unei gospodării rurale, 500 Lei; d) A. A. Belcie: Studiu de legislație comparată, 500 Lei. Alte premii nu s'au acordat.

Au prins curajiu mare în țeara aceasta domni israeliți. Așa de mare, în cât deputatul dietal dr. Mandel Pál, venit și el din Galiția, cere ca din banii statului, conform legii dela 1848, să fie ajutată și biserica (?) jidovească.

Uită suslăudatul israelit, că art. XX al legii dela 1848 vorbește de confesiunile recipiate. Cei-ce se închină însă lui Moise, în Ungaria numai de 9 ani sunt recipiați (recunoscuți ca o confesiune); legea dela 1848 nu putea deci să-i privească și pe consăngeniții lui Mandel, cari p'atunci purtau perciuni prin Galiția și Rusia.

15.000 emigranți. În luna Februarie au plecat în lumea largă, cum zice Românul, nu mai puțin de cât 15.000 cetățeni din Ungaria. Cel mai mult au plecat din comitatele Trei-Scaune (Sécút), ș'auime 854, din Zemplin (Slovact) 840, Brașov 497, Târnava-Mare 460, Alba de jos 426. Cel mai mult (3998) emigranți și-au luat drumul spre America car 3186 (Românii) s'au dus în România.

Coadă de topor.

Foile ungurești din Arad sunt pline cu laude pentru deputatul Dr. George Sombati. Duminecă el a ținut adică vorbire în Buteni, dând seamă despre isprăvile ce a săvîrșit de când Românii din cercul Iosășelului l'au ales deputat.

Se înțelege, n'a vorbit alegătorilor despre — Nădlac: cum aici a lucrat împotriva candidaturii naționaliste, cum a vrut să atragă pe Români spre staulul cu grăunțe al stăpînirii, cum a propovăduit politica blidului cu linte, cum, în sfârșit, s'a făcut coadă de topor în mâinile stăpînirii ungurești.

Nu, ci s'a lăudat earăși că el iubește poporul român, (cum să nu-l iubească! la ales doar ca din senin, deputat!), ține însă cu stăpânirea care împarte os de ros și astfel și pe d-sa îl va face notar public, cu veniturile de trei ori mai multe de cât are un deputat.

Dacă s'ar fi mărginit însă la asta, treacă-meargă. Dar nu, d-sa a îndrăznit să se năpustească asupra celor cari țin cu poporul și partidul național român. În rîndul întâiu asupra noastră, a celor dela „Tribuna.“

Asta ne îndeamnă să pornim și noi cu o zi mai înainte războiului împotriva d-sale și să facem apel la sufletele românești ale tuturor preoților și învățătorilor din acel cerc și de p'acum să-i îndatorăm a lucra ca Sombati să nu mai poată fi ales în acel cerc deputat, ci s'ajungă ceea-ce a fost: scriitor în cancelaria lui Tagányi.

Pe valea Crișului, unde s'au petrecut în trecut atâtea scene duiosase în viața noastră națională, un coadă de topor n'are loc. Unde atâția bravi preoți avem, să nu mai îndrăznească a-și pune piciorul un Român care în Dieta țerii ține cu stăpânirea potrivnică neamului românesc.

Despre introducerea limbii românești în biserica Românilor.

Discurs rostit la 21 Martie (3 Aprilie) 1904 în ședință solemnă a Academiei române din București, sub președința

M. Sale Regelui

de

Ioan Bianu.

II.

Activitatea literară religioasă atât de modestă în sine, dar atât de însemnată pentru urmările ei, se începe curînd a doua oră, pela mijlocul secolului XVI, în părțile de miază zi ale țerilor românești.

Pela începutul aceluși secol vin în Teara Românească prelați, clerici, cărturari slavi, de peste Dunăre, să se adăpostească la noi și să-și continue aici lucrarea pe care nu o mai puteau face în țerile lor din dreapta marelui fluviu, căzute sub stăpânirea neînduratului Islam invingător. Ei aduc meșteșugul tipografiei pe care îl învățară dela Venetianii, și dela 1508 până după 1550 se tipăresc la Târgoviște cărți bisericești în limba slavă, înfrumusețate cu frontispicii în elegante arabescuri cari înconjurau stema domnească a țerii. Nici prin gând nu putea trece cui-va pe atunci la Târgoviște că ar trebui, că s'ar cuveni, să se tipărească asemenea cărți și în limba țerii, în limba profană vorbită de poporul românesc.

Un vînt nou venit din apus aduce însă până lângă granițele țerii idei noi. În lumea catolică de sub ascultarea milenară a Papei de la Roma se întâmplă marea răsvîrtire a reformei germane. Luther, călugărul genial și îndrăzneț, personifică mișcarea și între altele scrie pe steagul său de luptă cuvintele marelui Apostol Pavel (I, Corint., 19), după cari cuvîntul sfînt trebuie să fie spus popoarelor în limbile lor, ca să-l înțeleagă cei mulți, cei umiliți, ear nu în limbi străine și moarte, înțelese numai de puțin învățați.

Săși, vecinii de peste munte, au adus repede din patria lor primitivă și au îmbrățișat cu toții reforma cu ideile ei liberale și democratice. Ei au fost îndată urmași de marea majoritate a Ungurilor ardeleni, dar foarte curînd la 1563—4, s'au despărțit aceste două elemente atât de deosebite, formînd două biserici protestante — cea luterană a Sașilor și cea calvină a Ungurilor — s'au năzuit să atragă către din-

sele pe oropsiții Români, conlocuitorii lor, cari se țineau de biserica ortodoxă de abia tolerată, dar cari erau cei mulți, marea majoritate a locuitorilor principatului, cari munciau pentru folosul tuturor și erau lipsiți de toate, până și de mîngăierea de a înțelege rugăciunile, slujbele și cântările bisericii, căci toate acestea se citeau pentru dînsii în limba slavonă, pe care nici poporul nici preoții nu o înțelegeau.

Protestanții Sași mai întâiu au voit ca tocmai, prin punerea în aplicare și pentru Români a cuvintelor Apostolului, să-și atragă încrederea și simpatia acestora și apoi mai mult.

Sibiienii încep lucrarea tipărend la 1544 Catechismul lui Luther în limba românească, dar pare că ei s'au oprit aci. 16 ani mai târziu aceeași lucrare a fost reluată de Brașovenii și condusă fără încetare timp de peste 20 de ani. Cheltuielile însemnate făcute în acest timp de bogatul oraș săsesc cu întocmirea tipografiei cirilice și cu tipărirea cărților pentru Români nu puteau fi făcute fără un scop bine chibzuit de acei cari de secolii erau oficial declarați de prudentes et circumspecti. Dacă la 1544 s'a crezut trebuincios a se face cheltuiala pentru a se tipări catechismul protestant pentru Români în limba acestora, spre a-i lămuri și a-i atrage spre noua biserică, — cu atât mai virtos devenise pe la 1560 o necesitate pentru Sași lucrarea în această direcțiune, după-ce ei se certau și cu protestanții Unguri, și ceva mai târziu, la 1563—4, s'au și despărțit de tot în două biserici deosebite, cum au rămas până astăzi; astfel Sașii, depărțați de patria lor germană, rămaseră și bisericește cu totul isoლაți.

(Va urma.)

Tinerimea universitară la Ghioroc.

— Raport special. —

Luni și Marți după S-tele Paști Români din Ghioroc și jur au avut adevărate sărbători de bucurie și veselie. Tinerimea noastră universitară din Budapesta, floarea națiunii, a părăsit capitala rece cu sgomotul ei străin, și în loc de a merge fiecare la căminul părintesc de S-tele sărbători, au venit în mijlocul poporului nostru de sub Podgoria Aradului, unde s'a adunat popor și inteligență din Șiria, Comloș, Iosășel, F. Vârșand, Zimbru, Cuvin, Covăsinț, Chitighaz, Măderat, Lipova, Miniș, Pauliș, Sămbăteni, Arad, M. Radna, etc. ca unii pe alții să ne cunoaștem și îmbrățișăm. Așa a înțeles brava noastră tinerime însemnată Paștilor. Și inimile noastre saltat-au de mândrie, la asemenea pas mare. — Poporul nostru, țeranii aveau o față veselă, cum rar se poate vedea. Creștea inima în popor, vîzîndu-i și știind că aceștia toți sunt „fiii noștri.“

În Cuvin.

Aceasta bucurie s'a vîzut mai ales în frunțașă comună, curat românească, Cuvin, unde tinerimea petrecuse întreaga zi de Luni după Paști. Eată ce ne spuneau frunțașii din Cuvin:

„Zi de bucurie și de mîndrie națională a avut poporul nostru. Tinerii universitari, veniți să concerteze la Ghioroc, au venit aici, să vază poporul și comuna frumoasă. La intrarea lor în comună, clopotele și toaca sunau sărbătorește... treascurile din dealul bisericii bubuiau de țise parea că se cutremură pămîntul.“ Așa primește poporul cuvinean pe aleșii neamului său. Onoare ție, brav popor!

Sosind tinerii în comună, tu fața bisericii îi aștepta întreg satul, mic și mare, tîner și bătrîn, cu preoții și învățătorii în frunte. În numele poporului i-a salutat de binevenire părintele Constantin Puticel, arătînd bucuria mare de care sunt cuprinși ereditincioșii bisericii noastre, salutînd în mijlocul lor pe fiii lor. Simpaticul tîner dl Stanca, în răspunsul său dat în numele tinerimii, a arătat de asemenea, ființa și scopul ce vroiește tinerimea să ajungă prin venirea sa la popor.

Au rămas încântați unii de alții. Universitarii au admirat îndeosebi curătenia țeranilor noștri din Cuvin. Un lucru însă nu le-a plăcut tinerilor, și anume: fetele noastre de țeran prea multă farbă pun pe obrazii cei atât de frumoși, rumeni și fragezi ca roaua — în zile de lucru; și prea mulți bani dau pe mătăsuri și haine scumpe.

Dar aceste sunt boale generale, și cine știe, ea a ne vom scăpa de ele.

Bucuria acestui popor și-a ajuns culmele când tinerimea a mers cu el la biserică, unîndu-se cântat la liturgie. La auzul acestui cor, porăias s'a pătruns de adevărată evlavie și mulțumire apor Dumnezeu de această bucurie neașteptată, întreg adus acești dragi cântăreți, fii ai neamului jivulstru. — După liturgie au eștit cu poporul sol, d litia — la sfîntirea grînelor din hotar. Pmulți tot prezența tinerimii și cântările, au lăsat veniri dulci și urme de mult câștig moral. nater

La prînz au fost împărțiți pe lu partia. După prînz excursie la „Isvorul Moțului“. zonde mai frumos loc în vile Cuvinului. Un i vecinic curgător, cu apă de leac, dar dacă Maria cu vin, uși de ori-ce chin! — Aici a veni nu, poporul, care nu se mai putea despărți de de guan, rime. Studentul Gêrda a făcut poporul o l-na curie nespūsă cu comicele sale declamări. Dar, tot poesii originale. — Suna dealul și vale. ladin iorara Mărio lucre

În Ghioroc.

Marți după amiază s'a încins o horău tic grădina ospătăriei celei mari. Popor și studenția jucau ș'o veselie de nedescris cuprinsese sulleșiria,

În pauză studentul Gêrda a declamat sidoni multe poesii scrise în grain bânățenesc. La jeleuș plaudat cu dragoste. sabău

D. Stanca, președintele societății „Purca, Maior“, a ținut o conferință împotriva puticel telor, combătînd cu puternice argumente zovas poacății și convingînd pe toți ce bine este să țiaha, la credința strămoșească. A vo bit și despre țegina dtele,

A vorbit apoi, asupra socialismului, și păsak Șirianu, care cu pilde luate din viața de e cum zilele și cu fapte petrecute a dovedit ce șarșă a toa sunt Jidovașii din Budapesta trimiși asupra ția e z lor române. A îndemnat poporul să țințiu cel frunțașii săi, firești, români!

A adus d'asemeni laude tinerimii can venit între popor s'aducă lumină.

Nu mai puțin a însuflețit poporul Dr. Vlad, care a arătat calea mîntuirii neamului mînesc din starea grea de azi.

Seara lu 9 ore s'a început concertul ștat cu atîta dor și sete. Căteaveau din Ghiorocat toate salele laterale, de ar fi fost de 10 oră tinerer mare, tot n'ar fi rămas loc gol.

Tinerimea a început să cînte, cum de nemb are Românul la Paști, mai întal „Christos nemb ruriil viat“, apoi punctul 1. „Cîntec de seară“ d ruriil Popovici, ascultate cu plăcere și rîspîlțite d lință. aclamări. Corul îndată la început ne-a doweuscă că e desăvirșit de bun. Din asemenea voințareaa faci cor românesc, e adevărată mîndrie națio

Dar să urmăim. Punctul 2 din program certul“ 9 de Beriot, solo de violină, cântat Aug Monța, stud. fil. acompaniat la pian de Jorga stud. med. Aici am avut în față doi ț artiști. Cine cunoaște fantasiile de concert violină a le lui Beriot, va ști că acelea sunt ț pării o la o înălțime, la care nu mulți compozitori ț Aurel putut ridica. Acești doi bravi tineri și-au ț unde datorința față de aceasta piesă mai virtos ț te sta tea II. Dolce, nu ca diletanți ci ca artiști. țeoala

Tot aceasta judecată avem și față de chestră, care după tot punctul trebuia să ț jovinis teze altele.

La punctul 4 am avut surprindere ț puns e Gingașa și atât de frumoasă d-șoară Mă țut. Dogée a cântat la pian „Ilustrația Română ț direa atîta artă și sentiment, încat — la „Dește țrul B Române“ a sărit întreg publicul în picioare ț acesta urale aplause furtunoase, admira de o țo puterii frumșeța și talentul artistic al d-șoarei Doge

Întregul program a fost decit la ț executat de artiști și artiste, și atât solișții ț și corul și orchestra repetau până la 3—4 ț R

Neîntrecut în declamări umoristice ț rice a fost dl stud. în drept. George Gêr țtrebut să declameze vr'o 5—6 poezii, între ț mai multe originale!

Exprimînd și pe această cale tuturor ț Rusi țemintele noastre de recunoștință și admira ț Petr dicăm la primul loc pe neobositul dirigini ț admiri Leonida Domide, care cu adevărat zel și ț 600 ritate a dirigiat și corul și orchestra. Bravo ț bravo!! Mulțumită se cuvine și bravului ț tar dela „Poporul Român“ d-lui Dimitrie B țmare ț și părintelui Nicolae Lungu, preot în Ghioroc ț au obosit întru arangiarea festivităților și ț țalul zirea tinerimii! — Asemenea și d-nel Lung ț trimis

a a primit atât tinerețea cât și pe toate da-
le venite la bal, în locuințele d-sale. D-na
ngu s'a arătat adevărată preuteasă română. Să
iască! Nu puteam încheia această română. Să
port, fără a trimite salutarile noastre, în numele
regului public participant, și Doamnei Ana
vulescu, protopopeasa Radnei, pentru frumosul
l, de a fi patroana petrecerilor. — Să trăiască
mii fericiți ani cu dl prota împreună!

Căștigul moral, nu se poate prețui. — Cel
aterial s'a urcat aproape la 1000 coroane!

Dintre damele cari a participat, în fuga
ndeiului am putut nota pe următoarele:

D-na Popescu, Deva, Olga Popescu, Pauliș,
ria Pele, Emilia Coșa, Miniș, Irma Roxin, Iulia
u, Elena Ioanovic, Marioara Fabrițiu, Elis Con-
an, Sâmbăteni, surorile Laza, Roza Iancovici,
na și surorile Papp, d-șoara Luțai, Arad, Sofia
ar, Cornelia Musca, Iuliana Musca, Marioara
adin, Comloș, Veturia Popovici, Vârșand, Mă-
arioara Caracioni, Iosășel, Hermina Maci, Zimbru,
arioara Popovici, Catița Mot, Iulia, Ana Monța,
creția Bogdanovici, Ersilia Stefu, d-na Lefkovits
iica Cuvin, I. Popescu, Mărioara Popescu, Lu-
eția Magoș, d-șoara Cure, Covășinț, Florița Tamaș,
ia, Maria Ardelean, Aurelia Ardelean, Ana Beleş,
onia Sabău, Chitighaz, d-na și d-șoara Zasto,
leuș, d-na și d-șoara Ungurean, C. Cheriu, Maria
bău, Ana Eftimie, Aurelia Zabu, Maderat, Marta
lici, Lipova, Eugenia Iliș, Cuvin, Inna Cure,
vasinț, Emilia Cure, Covășinț, d-na Popovici,
aba, d-na Maci Căpruța, surorile Popovici, Petriș,
gina Oltean, Cuvin, Ana Jurca, Ghiroc și multe
ele, pe cari le rugăm de scuze, că în marea învâl-
șală nu le-am putut nota! — Dumnezeu să
cunoască și să le învrednicească a lua parte
toate petrecerile românești. — Așa ne-au trezit
e ziua albă și am grăbit fie-care la ale sale
cele mai dulci suveniruri în suflet!

Nicu Stăjerel.

La comitat!

Vicispanul comitatului Aradului a con-
cat reprezentanța comitatensă în adunare
nerală ordinară pe ziua de 25 Aprilie.

Atragem de p'acum luarea aminte a
embrilor români să-și întocmească așa lu-
urile, în câ: să fie cât mai mulți la ge-
uță. Ba ca o înaltă datorință să-și soco-
uscă toți a fi de față și a sări întru apă-
rea drepturilor poporului.

Răspunsul lui Berzeviczy

— Din ședința de ieri a Dietei. —

În ministerul Berzeviczy a răspuns între-
vii ce-l adresase încă astă iarnă deputatul dr.
vel Vlad, în afacerea școlii de stat dela Zam,
de copii români au fost duși cu sila la școala
stat ear părinții cari și-au înscris copii la
ala românească, au fost amendați.

După cum era de prevăzut, ministrul, mai
inist de cât cel din urmă solgăbirău, a răs-
is că ce s'a făcut, cu lege și rinduirea s'a fă-
. O dovadă asta că în ceea-ce privește por-
ea de a face Unguri din noi, mai ales minis-
l Berzeviczy nu cunoaște margini. Un îndemn
sta cu Românii să se apere și ei cu toate
erile.

Războiul ruso-japonez.

Telegramele sosite ieri aduc știri despre
ingrozitoare înfrângere pe mare a
etropavlovsk» s'a scufundat, dimpreună cu
niralul Makarov, tot stat-majorul și peste
0 marinari.

Eată de alt-fel telegramele cari vestesc
rea pierdere:

Petersburg, la 13 Aprilie. Contra admi-
al și comandantul de port Grigorovics a
nis din Port-Arthur curții impeiriale ur-

mătoarele telegrame *oficioase* cu privire la
moartea *admiralului Macarov*:

I. Vasul panțerat *Petropavlovsk* atingând
o mină submarină, aceasta a explodat și
aruncat în aer vaporul, care s'a scufundat.
Flota noastră staționează sub muntele de aur.
Flota japoneză se apropie.

II. *Admiralul Macarov probabil și-a
perdut viața.*

III. Marele duce Ciril Vladimirovici a
fost scăpat, dar a fost rănit.

IV. Cu adâncă supunere trebuie să a-
nunț Maje-stății Voastre, că de pe vaporul
Petropavlovsk au fost salvați: Marele duce
Ciril, 6 ofițeri, între cari și greu rănitul că-
pitan *Iacovlov*, doi locotenenți, trei cadeți
și 32 mateloți. *Toți au primit răni. Până
acum a fost aflat cadavrul unui medic, a
patru ofițeri, și 12 mateloți.* Flota japoneză
a dispărut din horizont. Cu amănunte va
servi contra-admiralul prințul Uchtomsky, care
a primit comanda supremă interimală a
fotei.

Moartea lui Macarov.

Paris, 13 Aprilie. Moartea *admiralului
Macarov* a stârnit mare compătimire și con-
sternare, căci el a fost acela în care cercu-
rile filo-ruse au pus toată nădejdea. Marele
duce Ciril, este după fratele țarului ma-
rele duce Mihail în primul loc îndrep-
tătit la tron. La Paris se menține vestea, că
a fost greu rănit. În capitala Franciei se
crede, că vasul *Petropavlovsk* a fost aruncat
în aer nu de o mină submarină, ci de un
obuz japonez.

Berlin, 13 Aprilie. Despre *admiralul
Macarov* s'au răspândit vești foarte intere-
sante. În cercuri diplomatice se vorbește, că
Macarov deja de trei zile nu s'a fost des-
brăcat, așteptând în tot momentul atacul
fotei japoneze. *Macarov* a fost pregătit de
moarte. În timpul din urmă a cerut de
urgentă trimiterea unui *admiral* din Peter-
sburg, remarcând, că dacă s'ar întâmpla să
cadă, imediat să primească comanda supremă
acesta. Acestui *admiral* i-a și comunicat din
nainte toate secretele strategice importante.

Impreună cu *Macarov* a perit în-
treg statul-major.

Petersburg, 14 Aprilie. Când i-s'a vestit
că flota japoneză se apropie de Porth-Ar-
tur, comandantul *admiral* Makarov a ieșit
din port să o întimpine și respingă. Partea
cea mare a fotei japoneze sta însă ascunsă
și atâta a așteptat: să iasă Makarov din
adăpost, au și tabărit atunci din toate păr-
țile vapoarele de război japoneze asupra
fotei rusești. *Makarov văzând că este atras
în cursă*, s'a întors spre port. Era însă târ-
ziu. Cinci torpiloare au încunjurat vaporul
«*Petropavlovsk*» și l'au aruncat în aer. A
fost ceva îngrozitor: lovindu-se de mina
pusă de japonezi, vaporul ca dintr'o uriașă
rază de apă a sarit în sus rupt în bucăți,
apoi a căzut ear în apă și s'a scufundat
împreună cu 930 soldați Marele duce
Ciril a fost aruncat la depărtare de 10 mile,
de unde l'au scos rănit greu.

Japonezii au mai scufundat 2 va-
poare de război, de pe care n'a scăpat ni-
men, ear un al treilea vapor a fost stricat
destul de rău, în cât abea a putut să fugă
în port.

La curtea împărătească știrea a venit
ca un trăsnet și a produs o adâncă durere.
Țarul când a citit telegrama, s'a făcut gal-
ben ca ceara și era să leșine. Țarevna a

erupt în plâns, veduva țarevnă se văita
amar și ore întregi au stat apoi toți ca sfâ-
șiați de durere. *Țarul a plâns desnădăjduit.*

Trei vorbiri nerostite.

Năsăud, 4 Aprilie 1904.

În numărul ultim al ziarului român din
Bistrița a apărut unicul raport despre adunarea
Năsăud la comitetului grănițerec, ținută în
generala la 28 Martie a. c. Fiind și acela defec-
tuos — căci a trecut cu vederea momentul cel
mai marcabil al ședinței — îmi iau voie să-l da
următoarea scurtă întregire:

Fiind pusă în discuție chestia convictului
(internatului) *presidiul* a dat următoarea deslu-
șire: Comisiunea silvanală grănițerească a votat
din venitul pădurilor un milion cor. pentru
clădirea căii ferate cu espresa condiție, ca din
acelești venituri să se dea 400 mii cor. pentru
trebuințele gimnaziului și în special pentru
convict. Ministrul însă a aprobat numai vota-
rea milionului. O delegațiune a mers atunci la
comitele suprem, care însă a răspuns, că fon-
durile să nu aștepte bunăvoința guvernului, câtă
vreme mereu îl fac opoziție; așa în chestia di-
rectoratului și a școalelor elementare. Dacă
însă vor intenționa special afacerea directorului
concede grănițerilor a folosi din veniturile pă-
durilor lor 400 mii cor. pentru fondurile cul-
turale. Deci fiind adânc simțită trebuința unui
internat pe lângă gimnaziu, *comisiunea admi-
nistratoare cere dela comitet imputernicirea, ca prin
ori-ce mijloace și cu ori-ce preț să câștige banii
necesari.* Comitetul și-a dat învoirea unanim și
fără discuție.

De alt-cum la această adunare era să se
rostească una din următoarele trei vorbiri:

Unul din *comisiunea administrativă* (S'ar fi
rostit aceste cuvinte, dacă nu venia însăși co-
misiunea cu propunere gata).

„Onor. adunare! E știut, că unul din
drepturile de căpetenie ale comisiunii admi-
nistrative este alegerea personalului didactic
dela școalele grănițerești. Și e natural, ca acest
drep să-l folosească scutit de amestec străin,
ținând în vedere numai interesele școalelor
noastre. De aceste vederi am fost conduși și la
alegerile de director. Am ales în repetute rîn-
duri persoane, pe cari le credeam prielnice din
toate punctele de vedere intereselor fondurilor
și institutelor noastre. Nicî nu puteam lucra
astfel. Și natura lucrului și statutele, cari în-
grădesc cercul puterii noastre, obligă ca exclu-
siv numai acest consideratiuni să ne fie con-
ducătoare. Nicî nu trebuie, nicî nu ni-e iertat
să știm de alte interese. Dar guvernul are drep-
tul de a inspecționa lucrările noastre; a le
respinge dacă sunt primejdioase intereselor ge-
nerale. Și durere, mai ales în afacerea direc-
toratului am esperiat în numeroase rînduri, că
interesele particulare reprezentate prin noi,
așa cum noi le înțelegem, nu încep în cadrul
intereselor generale, așa cum guvernul le înțe-
lege. Din acest motiv am venit în grave con-
flicte cu guvernul, și toate sforțările de a duce
la succes punctul nostru de vedere au rămas
zadarnice. Noi nu puteam ceda, fiind-că dela
început ne-am pus pe bază principiară, pe care
a o jertfi înseamnă după a noastră părere a da
o lovitură adâncă intereselor, pe cari suntem
chemați a le reprezenta, însemna un caz de pre-
cedență cu urmări incalculabile. Afară de aceea
în afirmarea principiului nostru am mers așa
de departe, încât o schimbare de front nu mai
poate avea loc, fără a știrbi vaza și încrederea,
ce trebuie s'o inspire corporațiunea, ai cărei
membrii suntem. Guvernul iarăși își are per-
soana sa, pe care vrea s'o susțină cu ori-ce
preț. În mijlocul acestui conflict, declarația re-
centă a comitetului suprem, că banii pentru convict
etc. numai așa ni se vor pune la dispoziție,
dacă vom ceda guvernului, formează un moment,
la care trebuie să ne oprim. Inițierea convic-
tului e urgentă și urgentă, și noi n'am vrea
să fim pricina amânării. Dar nicî acea n'o putem,
ca să abandonăm principiul, pentru care ne-am
luptat cu atâta tenacitate. Din această stare a
lucrurilor tragem consecvențele. O comisiune
neangajată în luptă de principii, va putea mai
ușor să rezolve chestia, fără a deveni inconsec-
ventă și fără a-și călca demnitatea, putând să
se dimită după plac în tergueli, ale căror preț
sunt cele mai sfinte drepturi ale noastre.

Domnul Gh. (aceste cuvinte le rostea, dacă n'ar fi strigat el cel dintâi „să primește“ propunerea comisiunii)

„Onor. adunare! Ați binevoit a primi propunerea comisiunii adm. de a mă alege director. Deși știu, că nu dragostea față de mine a determinat aprobarea d-voastre, ci frica de a nu perde câte-va sute de mii, totuși în votul d-voastre văd și un fel de satisfacție, ce mi se dă, mai ales, că nici un glas nu s'a ridicat, ca în forma unui ultim protest să condamne purtarea mea de până acum, care atâtea greutăți și neplăceri a adus fondurilor grănițerești. În acest moment solemn pentru mine îmi aduc aminte de bunăvoința, cu care înainte de mulți ani am fost primit la gimnaziul năsăudean, îmi amintesc cum m'ați ajutat la terminarea studiilor mele și cum șir lung de ani m'ați împărțit de toată dragostea d-voastre. Dar nu peste mult am fost cuprins de mregele unui spirit nefast pentru ținutul grănițerețesc, care a aprins în mine focul unei ambițiuni nefericite, ce mereu m'a înstrăinat de d-voastră, m'a făcut să vă desconsider, să vă disprețesc, să vă uit, și în același timp să mă apropiu tot mai tare de aceia, în ale căror mâni se află putința intrupării aspirațiilor de aur. Rob acestor aspirațiuni n'am ținut samă că mă pun în conflict cu d-voastră și cu publicul românesc și cu drepturile fundațiilor ce administram; n'am ținut samă, că am devenit unealtă oarbă, cu ajutorul căreia v'au umilit și v'au intimidat pe d-voastră, cari sunteți apărătorii acelor drepturi, n'am ținut samă de nimic, ci orbis am mers înainte spre realizarea aspirațiilor mele, așa cum mi-le sugerase spiritul fatal și cum de sine s'au desvoltat în cursul vremii. Dar în acest moment sărbătorețesc altcum vreau să mă prezint înaintea d-voastră. Cavalerismul, ce ați arătat astăzi, a deșteptat în mine același sentiment cavaleresc. Afară de aceea e și genant, pentru un om care se respectă, a figura ca obiect de schimb în târgușii pecuniare. Din aceste motive declar, că nu mă reflectez la postul de director. Jertesc interesele egoiste ale unui om pentru interesele sublimă ale acelor institute, a căror întemeiere se datorește unui act de altruism și idealism aproape fără păreche. Simțesc în acest moment, că blăstemul fondatorilor m'ar urmări toată viața, dacă aș mă persista într-o direcție diametral opusă cu dorința și intențiunile pioșilor fondatori. Ear după convingerea comună a oamenilor cu simț, a nu respecta voința din urmă, înseamnă a comite cel mai josnic sacrilegiu. Mulțumesc deci lui D-zeu și votului d-voastre, că mi-am smuls vâul ce-mi împedica curata vedere și m-a scăpat de făptuirea celei mai mari blasfemii.

Unul din comitet (Aceasta vorbire nu se știe, de ce nu s'a rostit)

„On. adunare! Ați primit propunerea comisiunii adm. de a i-se concede să întrebuințeze toate mijloacele pentru câștigarea banilor de convict. Dați-mi însă voe să vă spun, că eu nu prea înțeleg rostul acelei propunerii, așa cum s'a făcut. Chiar la prima vedere ea numai de cât apare superflua, fiind-că și așa fără de nici o împuternicire specială, comisiunea are datoria de a folosi toate mijloacele și a nizu cu tot prețul spre realizarea tuturor dorințelor depuse în instrumentul fundațional resp. statutele noastre, și de bună samă propunerea n'are intențiunea de a insinua, că până acum comisiunea n'a fost la înălțimea chemării sale. Dar esplicarea d-lui president ne-a făcut totuși să înțelegem, că propunerea așa de vagă și de abstractă are substrat precis și concret. Comisiunea vrea să albe delă noi plenipotența pentru săvârșirea unui act, pe care n'ar vrea să-l resoalve independent. Pricip că e grea pozițiunea comisiunii în afacerea directorului, dar nu pricep de ce voește să ia hotărîrea noastră drept paravan pentru votul ei ulterior, cași cum ar vrea să decline delă sine răspunderea pentru urmări. Deja din înșeși atitudinea neobicinuită a comisiunii apare, că ne aflăm în fața unui caz grav, pentru care nime nu ia bucurios responsabilitatea. Dacă însă astfel este, cade-se să nu trecem așa de ușor peste lucru.

În primul rând, că e de tot greșit pusă alternativa: ori alegem pe Gh. și atunci căpătăm convict, ori nu-l alegem, deci nu căpătăm convict; căci așa ușor suntem ispitiți a voi mai bucurios convictul, de cât un director cum se cade, — ci întrebarea corect pusă e: este

alegerea lui Gh. primejdioasă pentru institutele noastre, ori nu este. Dacă este, atunci n'avem să-l alegem! Căci e cel puțin lucru ușuratic și cutezat a clădi de o parte, ear de altă parte a lăsa să se surpe, a ceda case solide pentru castele aeriane.

Intr'adevăr e fatal pentru propunerea comisiunii, că tocmai în motivarea ei ni-se spune, că comisiunea silvanală a fost trasă pe sfoară, când a votat milionul pentru calea ferată și cele patru sute de mii pentru gimnaziu etc. ca condițiune sine qua non a votării sumei prime, tragere pe sfoară cu atât mai perfidă cu cât îi cunoști mai bine minuțiozitățile. Ei bine dl-or, dacă mereu suntem trași pe sfoară seduși și batjocoriți, de unde să ne luăm acel cvant de încredere în reprezentanții guvernului, care dă preț făgăduelilor lor, și de unde să știm noi, că cei-ce ne-au sedus erf, nu ne vor seduce și mâne? Dar în urmă nici nu de asta e vorba. Ci vorba e, că politica compromiselor pe contul drepturilor noastre e și nesigură și nedeamnă și primejdioasă. Ori avem drepturi, ori nu avem. Dacă le avem, să le apărăm și validităm cu energia și cinstea cuvenită. Baniș pădurilor sunt ai noștri, dispunem peste dinșii; să cerem deci bazați pe dreptul nostru. Ziceți că nu ne iau în seamă! Se poate, fiind-că nu le impunem și ne cunosc pactabil. Dar nu prin șovăeală vom putea impune, ci prin luptă sdravănă și conștientă. Cazul de astă vară ne poate fi instructiv: în urma ținutei constante a comisiunii, dl Gh. a fost transferat la alt gimnaziu și numai intrigilor sale precum și acelor dintre noi, cari l-am ținut de caput, avem a mulțumi fericirea de a-l vedea și azi în mijlocul nostru. Și tot al nostru e dreptul de a alege director. Dar să nu lăsăm să se facă pendentă unul de altul două lucruri, cari n'au nimic comun și cari cad în deosebite sfere de competență. În exercitarea drepturilor nu încap tîrgușii, căci nu ne sunt de vînzare. La aceasta nu e îndreptătit nici comitetul nici comisiunea. Dacă însă sunteți de altă părere și credeți, că dreptul de a alege director se poate pune în vînzare, atunci să fim cel puțin tîrgari buni. Să știricim după vr'un director, care s'ar plăti și mai bine. Și să ia comitetul concluz, că în vremuri de lipse materiale să poată comisiunea penziona din profesorii aștia, cari numai cer și nu ne dau nimic, și să alegem de cei stabili, baremi suta de mii unul. Trăim epoca converziunilor! să-i convertim în profesori, de cari guvernul pune în circulație; atunci cel puțin nu vom avea de furcă cu fișpanul și cu secretarul său. — Fiind-că însă totuși nu e așa, eu propun ca să rămânem pe baza de drept, ce suntem chemați a o apăra și să respingem cu toată energia amestecul ilegal al comitetului, care prin enunțatiuni, pe cari nu-i în drept să le facă, vrea să-și impună voința în hotărîrile noastre viitoare.

Ieșind din sala de consultare mereu îmi sunau în urechi vorbele „se primește“ și blăstămam în gând pe Simon, care a făcut pe Troien să bage calul în cetate.

D. Ciocan, grecul viclean — se recomandă iarăși atențiunii românilor grănițeri.

t.—n.

Din străinătate.

Alegerile în Franca.

La 1 Mai vor fi în 36.000 comune alegerile comunale, pentru cari să fac mari pregătiri. Reunirea republicană democrată, care a ales de președinte de onoare al ei cu unanimitate pe Waldeck-Rousseau, a lansat deja un apel către alegători, în care îi provoacă, să-și dea votul numai astor fel de candidați, cari sunt aderenți ai independenței absolute și a laicizării instrucțiunii, dar n'au nici o legătură cu vr'un partid din dreapta guvernului. Cu alte cuvinte, aceasta ar însemna un afront guvernului lui Combes. Dar pe de altă parte, cum vedem, nici după căderea lui Combes n'ar urma zile mai senine pentru biserică, de oare-ce partizanii lui Waldeck-Rousseau sunt în principiu de acord cu politică destructivă și anticreștinească a guvernului actual.

Căsătoria civilă facultativă în Svedia.

Camera Svediei în ședința sa de Sâmbătă a adoptat un proiect de lege, care admite căsătoria ci-

vilă facultativă între partide și în casul, dacă mirele cât și mireasa sunt fil ai bisericii de protestante.

Tratatele comerciale române.

Imediat, ce camera va adopta noul tarif, guvernul român va abdice tratatele comerciale de până aci, și va începe pertractările începe mai întâi cu Germania, apoi se vor continua cu Italia și la fine cu Austria.

Rusia și convențiunea anglo-franceză.

Marele Ambasador rus la Paris, *Nelidov*, pl. clarat naintea unui colaborator al lui „Tempo“ ra convențiunea anglo-franceză a provocat în Rusia doită îndestulire. Ca amica Franței, Rusia s'cură de ori-ce eveniment norocos, ce este răbil pentru Franca. Ca asociata Franței, salută cu deosebită bucurie noua garanță a și siguranței, ce Franca a câștigat prin acordul convențiune. Este clar, că înțelegerea dintre a se bele puteri a scăpat pe Franca delă multe prii zuri, și delă câte-va greutăți, ce păreau imbest bile de a fi înlăturate. Din acest motiv înfrila rea dintre Anglia și Franca este de mare înțe și pentru Rusia. Poate și aci se va doved ast adevărată zicala: Amicii amicilor noștri sunt micii noștri.

Proces între statul Congo și Belgia.

Din Bruxela se comunică știrea, că în urmaș 1 telor diferențe dintre Belgia și statul Congo, a cor probabil, că se va ajunge la proces. De oare-astan crul este de caracter acut, regele *Leopold*, ut se a petrecut la Wiesbaden, s'a rentors la Bru l pentru a se înțelege cu secretarul statului Carzier asupra împedecării procesului. Nici aceea mechi imposibil, că în afacerea aceasta va ajunge la inea juriului de pace delă Haaga.

Expediția engleză din Tibet.

Ziarul „*Novoie Vremia*“ azi iar se ocupă expedițiunea engleză din Tibet, scriind, că „pas cutezător al Angliei este îndreptat direct tra Rusiei“. Cu ocuparea Tibetului Anglia nu este alta decât să creeze noue dificultăți imper rusec.

Incassarea restanțelor de dare

(Două ordinațiuni ministeriale.)

Foia oficială „*Budapesti Közlöny*“ d'ar t 31 Martie publică sancționarea legii despre um demnitatea bugetară. Deodată cu această pensiu cetează starea de exlex, care durează de Maiu 1903.

Din incidentul acesta ministrul ungures finanțe a dat două ordinațiuni, în cari se cum favoruri esențiale ce li-se acordă contribuabil cari au rămas în restanță cu plățirea dărilor 1903.

1. Prima ordinațiune se referă la incass dărilor, respective restanțelor ce nu s'au p incassa de la 1 Maiu 1903 și conține urm reile dispozițiuni mai însemnate.

a) Dările publice și echivalentele cari lege au devenit scadente în al doilea, al tr si al patrulea pătrar al anului 1903, precum acele, cari ar fi devenit scadente în primul trar al anului 1904 și cari nu s'au plătit pă intrarea în valoare de lege a articolului IV 1904 (indemnitatea bugetară) — devin scate în această zi 31 Martie și în timp de 15 zile bue să se plătească. În cas de neplătire la termin, interesele (cametele) de întârziere se culează de la ziua intrării în valoare a legi mintite (art. IV din 1904).

b) Competențele (de dare) față cu cari 31 Martie 1903 s'au dat provocări de plăta nu s'au plătit trebuie să se plătească în timp 30 de zile de la înprarea în vigoare a art. de IV 1904 (indemnitatea) și cametele de întâr se socotesc începând cu ziua, care urmează diat după expirarea termenului de 30 de zile.

II. § 4 din art. de lege amintit autorize pe ministrul de finanțe, ca să dea termen de mănare pentru plățirea restanțelor de dare doilea, al treilea și al patrulea pătrar din 1903, precum și pe primul pătrar al anului Amănarea se dă însă acelor contribuabili, cer aceasta prin petițiune, și li-se iartă in sele (cametele) de întârziere.

Spre scopul acesta se ordonă următoarele: Direcțiunile financiare sunt împuternicite să amâne de termen de plată tuturor contribuabililor, cari cer aceasta până la 1 Septembrie anul curent (1904), dacă pretensiunea nu este justificată și dacă cutare contribuabil nu poate plăti de-odată restanța întreagă, fără de a fi ruinat materialmente. Amânarea se dă pentru datoriile de dare directă ce nu s'au plătit până la 1 Maiu 1903 până la 1 Aprilie 1904, precum și pentru altele datorii publice restante, ce se încasează sub controlul autorităților financiare.

Amânarea să se dea cu concesiune de rate de plată, așa însă, ca termenul de scadență pentru rata ultimă, să nu treacă peste finea lunii septembrie 1905.

Măsura ratelor și termenul de plătire, vor fi lăsați-o direcțiunile financiare.

Amânarea pentru restanțele dării directe se poate da cu liberarea de camete, însă pe lângă condițiunea și avertiserea clară, că favorul acesta nu se estinde și asupra dărilor scadente la 1 Aprilie 1904 și la acele, cari devin scadente după acest termen. Mai departe neglijarea plății dărilor curente, precum și a oricărei rate restante va avea ca urmare pierderea favorului, deci astfel de casuri întreaga datorie devine scadentă de-odată și este a se încasa dimpreună cu competențele legale.

În cas când contribuabilul, care cere amânarea ar avea restanțe încă din timpul dinaintea 1 Maiu 1903, acordarea amânării este a se condiționa hotărât de la aceea, ca o astfel de restanță vechiă să se plătească într'un timp anuit scurt.

Fiind-că favorul liberării de camete de înzestri se este având și asupra restanțelor mai vechi de 1 Mai 1903, trebuie să se încaseze după cametele legale.

În urma celor înșirate direcțiunile financiare pot da amânare de plată tuturor acelor, a căror dare anuală nu trece peste suma de 500 cor. Petițiunile contribuabililor, cari plătesc dare mai mare de 500 cor., sunt a se adresa ministerului de finanțe, în Budapesta.

Contribuabilii pot să-și înainteze petițiunile pentru acordarea plății în rate nu numai separat sau colectiv în scris, ci și verbal, și nu numai la direcțiunile financiare, ci și la oficiile de dare regești designate de direcțiunile financiare. Petițiunile trebuie să se primească libere de timbru.

Ordinațiunea nu se referă la creditele libere pentru reconstruirea viilor nimicite de flori, nici la taxele ce le încasează notarii publici regești de la pertractările după rămasuri, și nici la taxele ce încasează ea și dările publice, precum și la impozitul de fondul regnicolar de însușire a învătărilor.

Repartizarea excedentului bugetului României.

De ministru de finanțe al României a depus pe biroul Camerei proiectul de lege pentru repartiziunea excedentului de 32 milioane lei. Din această sumă, 2 milioane lei fiind întrebuințați la plata surplusului anuității împrumutului de 185 milioane, contractat pentru consolidarea împrumutului de 175 milioane în bonuri de ale tesaurului, proiectul de lege este relativ numai la restul de 30 milioane.

Suma aceasta este astfel repartizată: 18 milioane ministerului de lucrări publice, 1,500.000 ministerului de culte și instrucție, 600.000 ministerului de domenii, 500 de mii celui de interne și 380.000 celui de finanțe.

Din suma de 18 milioane destinată ministerului de război, 4 milioane vor servi la construcții militare, 3 milioane pentru echipamentul trupelor și 11 milioane pentru munițiuni.

Din cele 9 milioane destinate ministerului de lucrări publice, se va prelunge calea ferată dublă București Ploești dela Crivina la Ploești; se va urma construcția noii linii Cernavoda Constanța, începând cu Murfatlar; se vor construi magazii în mai multe gări spre adăpostul cerealelor, și vre-o 600.000 lei vor fi întrebuințați pentru poduri și șosele.

Din suma de 1 milion și jum. acordată ministerului de culte și instrucție, 600.000 lei vor servi la construirea de biserici și școli în satele locuite de Români în Macedonia, iar restul 900.000 lei pentru construirea unei catedrale la Galați și restaurarea mai multor biserici și monumente publice.

Cei 600.000 lei destinați ministerului de domenii vor fi întrebuințați la reparațiunile și ameliorările ce trebuie făcute la diferite stațiuni balneare ale Statului și pentru parcelarea pământurilor de pe domeniul public din Dobrogea, cari vor fi date veteranilor și țăranilor.

Cei 500.000 lei destinați ministerului de interne, vor servi la construirea unui sanatoriu pentru tuberculoși și la mărirea ospiciului de alienați dela Mărcuța.

Cei 380.000 lei destinați ministerului de finanțe, vor fi întrebuințați la diferite construcții necesare acestui minister și anume pentru regia monopolului Statului.

Cele trei milioane de lei cari rămân la excedentul exercițiului anterior vor fi considerate ca rezervă impusă de legea asupra întrebuințării excedentelor.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Aprilie 1904.

— **Concertul Popovici-Dima.** Am anunțat deja că celebrii noștri artiști: D-na Maria Dima, Dumitru Popovici și George Dima vor da pe timpul sinodului eparchial un concert public în Arad. Primima zi deja și invitațiile din care vedem că acest concert se va da *Martți la 6/19 Aprilie*. Credem că nimeni nu va scăpa privilegiul de a asculta pe cei mai distinși artiști români, cari au adus și în străinătate cinste numelui românesc.

Am primit următoarea invitație:

Invitație. Cu tot respectul vă invităm la Concertul Popovici-Dima care se va da în Arad Martți la 6/19 Aprilie 1904 în sala dela hotel „Crucea Albă”. Inceputul punctual la 8 ore seara. Prețul de intrare: Locul I. 5 coroane, locul II. 4 coroane, locul III 2 coroane, stalul 2 coroane. Galerie: rîndul I. 2 coroane, rîndul II. și III 1 cor. Locurile lângă perete: Numerii 1—10 (dreapta și stînga) 3 coroane, numerii 11—20: 2 coroane. *Biletele se pot procura dela librăria Petru Simion în Arad (Strada Deák-Ferencz, casele Bonciu) și în seara concertului la cassă între orele 7—8.*

PROGRAMUL CONCERTULUI:

- I.
- R. *Leoncarlo*. Prolog din opera „Bajazzo”. — Dumitru Popovici.
- a) *G. F. Händel*. „Verdi prati”, arie)
din opera „Alcina”)
- b) *R. Strauss*. „Traum durch die Dämmerung”) Maria Dima.
„Im Kahne”)
- c) *E. Grieg*. „Im Kahne”)
- a) *H. Kirchner*. „Solomoane căpitane”) D. Popovici.
„Prinde-mi-te-aș”)
- b) *Linaru*. „Prinde-mi-te-aș”)
- a) *F. Liszt*. „Eoreley”)
- b) *H. Wolf*. „Mein Liebster singt”) Maria Dima.
„Ich hab' in Penna”)
- c) „ ”)
- a) *C. Loewe*. „Erl König”) D. Popovici.
b) *Schumann* „Ich grolle nicht”)
- II.
- a) *G. Dima*. „Dorința”)
- b) „ ” „Pe când soarele de vară”) Maria Dima.
c) „ ” „Leagăn verde”)

Tinerimeii universitare.

— La concertul din Ghioroc. —

V'am văzut. — V'am admirat
Cântul vost' ne-a fermecat.
O nespūsă bucurie
Dat-ați mândrei Podgorie.
Și vă nălțăm pân'la nori,
Puî de lei, mândri feciori.
Zeul Marte să 'ncunune
Fruntea voastră cu renume;
Minerva să 'mpodobească
Cu știința sa cerească
Inima voastră română
Ca să fie 'n veci stăpână
Peste neamul nost cel blând
Cât a sta p'acest pământ.
Noi cei vechi dăm înapoi,
Striviți de griji și nevoi,
Voi să dați tot înainte
Cu suflet și dor ferbinte
De a lucra cu drag și spor
Pentr'un falnic viitor.
Să trăiți, să înfloriți
Mulți ani să ne 'nveseliți!

Nicu Ștejarci.

NAPOLEON BONAPARTE.

(Urmare).

Într'această Wurmser retrăgându-se în Tirol și primind o armată ajutătoare de 20.000, pași cară în ofensivă. Avea de gând să elibereze Mantua, pe care Francezii o împresurau de-a doua oară. Dar mișcările mai nouă avură ca și consecvență nouă înfrângeri. Fiind bătut într'una de Bonaparte, se refugiă în sfârșit cu rămășițele oastei sub zidurile Mantuei, nu ca salvator, pe-cum spera să vină, ci ca și fugar, care caută însuși ajutor.

Armata sa, luând și garnizoana, d'abea mai număra 33.000. În privința numărului, adevărat, era mai mare ca oștirea asediată, care nu trecea peste 25.000 oameni, dar curajul l-a pierdut cu desăvîrșire după bătăliile dela: Bassano, Due-Castelli și San-Giorgio. Împăratul Francisc însă știea bine, că Wurmser îl-e cel mai bun mareșal și Mantua cheia imperiului; nu putea deci suferi pierderea lor. Guvernul din Viena a înființat o nouă armată și generalul Alvinczy se apropia cu 60.000 soldați în ajutorul lui Wurmser.

Bonaparte făcu reproșuri amare guvernului său, că lui nu l-a trimis nimic. „Armata din Italia e înjumătățită, — scrie într'o epistolă adresată directorului — „se compune deja numai dintr'o mână de oameni. Eroii dela Lodi, Castiglione, Bassano sau au murit pentru patrie, sau zac prin spităluși. Joubert, Lannes, Victor, Murat șcl. sunt răniți. Acei dintre viteji, cari mai

sunt cu mine, se uită în fața morții înconjurați fiind tot într'una de pericole. Poate în curînd va veni ceasul de moarte viteazului Augereau neînfricatului Massena, lui Bethier, mie însu-mi, și ce li-se va întempla vitejilor noștri soldați?”

Dar norocul nici acum nu părăsi steagurile tinerului și genialului general. În deșert luptau contra lui bătrânii generali și soldați ai Austriei. Bătălia de trei zile, în care s'a măsurat cu Alvinczy, se sfîrși cu victoria dela Arcole. Aci s'a întemplat, că Bonaparte vîzînd, că grenadirii săi în urma focului oribil al dușmanului stăteau la îndoială, puse mîna pe stindard și așa năvăli pe podul din Arcole, unde cadavrele zăceau în grămezii.

„Soldați! sau nu mai sunteți vîri eroii dela Lodi?” — striga — „urmați-mă!”

Tot astfel făcu și Augereau. Și aceste exemple vitejești deciseră saurau luptei. Alvinczy perdu 30 tunuri, 5000 prizonieri și 6000 de morți; Wurmser se retrase între zidurile Mantuei.

Alvinczy își mai încercă odată norocul și erumpse din Tirol, ude l-au alungat Francezii. Dar în zădar a fost ori-ce opintire. În 14 Ian. armata lui Alvinczy fu bătută de tot lângă Rivoli. Era încă în toiul luptei, când i-se anunță lui Bonaparte, că o armată austriacă comandată de generalul Provera se grăbește spre Mantua, pentru a se uni cu cei d'acolo. Bonaparte lăsă prigonirea lui Alvinczy lui Massena, Joubert și Murat, ear el se întoarce contra lui Provera și îl sili să depună arma înaintea ochilor garnizoanei de Mantua.

- a) G. Dima. „Mugur mugure!“)
 b) „ „ „Stii tu mândro!“) D. Popovici.
 c) „ „ „Hop țurcă-țurcă!“)
 a) C. Loewe. „Spirito Santo“) Maria Dima.
 b) „ „ „Kleiner Haushalt“)
 a) Dima. „Alexandri „Groza“) D. Popovici.
 a) I. Scarlato. „Doină“ . . .)
 b) H. Kirchner. „Foaie verde de) Maria Dima.
 bujor“ . . .)
 a) R. Wagner. „Arie din opera)
 „Hollander“ . . .) D. Popovici.
 b) I. Megerbeer. „Baladă din opera)
 „Africana“ . . .)

Secțiunea meseriașilor români dela „Asociațiunea Națională Aradană“ vă invită respectuos la petrecerea de joc împreună cu *concert și reprezentațiune teatrală* ce se va ținea în frumoasa sală a „Casei Naționale“ din Arad Dumineca Tomii în 17 Aprilie 1904. Prețuri: Locul prim 2 cor.; locul al doilea 1 cor.; tinerimea stud. loc de stat 50 fil. Venitul curat este destinat „Casei Naționale“, pentru arangiarea binei. Suprasolviri se primesc cu mulțămirea la adresa episcopului primar Constantin Don, și se vor cuita publice.

PROGRAMA:

1. „Dorul“, cor mixt de I. Murășan 2. „Sună buciul“, cor bărbătesc de I. Vidu sub conducerea dlui Dimitrie Simea pedagog curs IV. 3. „Dela sat“, piesă populară în 4 acte de N. Macoviștean. Persoanele: Pavel, țeran bogat dl Sava S. Demian. Maria, soția lui d-șoara Elena Lucaciu. Florica, fata lor d-șoara Ecaterina Lucaciu. Ilie, țeran sêrac dl Lazar Tanascu St na, soția lui d-șoara Silvia Dublea. Lisandru, fecior de țeran dl Vasiliu Hul. Vasilică, fecior de țeran dl Ioan Gabor. Ianco, fibirêu dl Ioan Filimon. Un preot, dl Vasiliu Maghiar. Un învêțator, dl Pavel Gligorescu. Reprezentanți comunali, bărbați, femei, gendarmi. Locul un sat românesc. După reprezentațiune urmează joc. Începutul la 8 ore.

— **Senator condamnat la temniță.** Senatorul american, *Burton* a fost condamnat de către tribunal pentru abus de oficiu la temniță de 1 an și o sumă considerabilă în bani. În urma asta și din senat va fi exchis. Acum se vestește din New-York, că senatorul a reînviat procesul, așa că va mai putea lua parte nițel timp la șe-

dintele senatului, deși de prezența lui în senat nime nu ia act.

— **Un nou baron jidov.** Sub acest titlu „Alkotmány“ aduce știrea că Tisza în curând va propune ca M. Sa să facă un nou baron jidov: pe Baek Alfred, fabricant în Győr.

— **Îsta ar fi al doilea ovreiu din care Tisza face baron.**

Se pregătește dl Tisza din vreme pentru a-lageri.

— **Demonstrațiune anti-austriacă.** Din Lussinpiccolo se telegrafează, că acolo din incidentul instalării noului pleban a fost o demonstrațiune anti-austriacă, din cauză că plebanul nu este de origine italiană. Italianii au huiduit pe austriaci insultând publicul aflător la băile de acolo. Poliției, care constă numai din agenții italieni nu i-a păsat mult de demonstrațiune.

— **Mobilizare generală și Rusia.** Pe câmpul de război pe uscat nimic nou nu sosește, în schimb însă vine știrea din loc competent, că în Rusia se pregătește o mobilizare generală: *fie-care bărbat sub 40 ani va fi chemat sub drapel.*

— **Omorul de la Ghilad.** Ni se scrie din Ghilad: Pe la începutul lunii a fost aflat aici ucis economul *Aurel Maghiar*. Nefericitul a fost străpuns mortal cu cuțitul în trei locuri afară de asta a fost zdrobit grôzav la cap în urma loviturilor de ciomag. Lângă cadavru a fost aflată o pălărie și un băgi. Pe baza acestor semne ale delictului, judele cercual din Ciocova Tomka Lajos, care a condus investigarea, a descoperit, că omorul l'a comis locuitorul *Petru Ilie*, care s'a insinuat de bună voie la procuratura din Timișoara. Cercetarea e scos la iveală și aceea că ucigașul a avut și complici, în persoana lui *George Grnia* și *George Regep*. — În spre seara omorului, făptuitorii și-au petrecut la biroul lui Adam Albert din loc împreună cu jertfa. Suindulise ameteala în cap s'au luat la ceartă, în urmă la bătaie, care a avut continuare după-ce părăsire crâșma. Cei trei ucigași au pândit pe Maghiar, tâbărind asupra lui cu ciomage și cu cuțite. Întâiul vinovat este *Petru Ilie*, a cărui nevastă încă a știut despre omor, căci ea a tradat complicitate bărbatului său, care imediat a fost deținut.

— **Papa și ducele de Orleans.** Ziarele franceze au colportat știrea, că papa Piu X. în timpul cât va petrece Louhet la Roma, va primi în audiență pe ducele de Orleans. Din Roma se telegrafează acum, că știrea aceasta a ziarelor franceze a fost inventată.

— **Teatru revoluționar în Varșovia.** Raportorul ziarului parisian *Le Rappel* comunică o interesantă descoperire a poliției ruse. Anume aceasta a dat în Varșovia peste un *teatru secret*

în care se reprezentau piese revoluționare *faci gon jidovesc*. Când poliția a pătruns în șe s aflat acolo un număr impunător de ascultători. Toți membrii societății de reprezentațiune *ful treg publicul a fost deținut*. Nu în zadar s'au sten templat în Rusia!

— **La o judecătorie engleză.** Ziarul *Telegraph* publică următorul dialog dintre pari-
ror și martor:

Proc: Văzut-ai d-ta — știu, că nu așe o zut, dar tre'ue să te întreb, la 24 — deșt — fost la 24, ci la 25 l. trecută, în acte este ul h actul — pe acuzat? Propriu zis nici nu es ul h vorba despre acuzat, deoarece-ce se aminte ată : despre contra acuză, dar asta d-ta nu o în mor — deci, da ori ba? La o întrebare de aș poru sermanul martor spăriat se uită, cât-va timp, care zisă de tot automatice cu o față cât se rge de proastă:

— Ce?!

— **Demonstrațiuni în Madrid.** Cu oc — nea unei procesiuni bisericești, cum se ate din Madrid, numeroși francmazoni au împrește o demonstrațiune pe strade, care a tras după ea ca urnare o contra-demonstrațiune, aclaabue sgomotos armata. Sub durata acestor turburiger, stradă s'au tras și mai multe focuri din mișarul demonstrațiilor, ceea-ce a provocat nespusea li nică în mulțime.

Demonstrații apoi au bombardat cu p — casa primarului. În urmă demonstrațiunea mata puse să devină atât amenințătoare, încât gend Par și agenții ordinii publice s'au văzut necesite celul facă us de armă. Mai mulți inși au fost vstrul rați ear căți-va deținuți.

— **Buri la expoziția universală din St-Louis.** Din New-York vestește cablul, că Paris darul erou al Burilor, generalul *Cronje* a so rēsb St-Louis cu 200 de Buri să dea acolo pe ul ur câte-va rdprezentațiuni, reproducând unele ruse din războiul sud-african, și arătându-și tactice litar ce a observat în campania cu Englezii. A b cu v reprezentațiuni acum au fost interzise, — a siune Cronje care n'a avut cunoștință despre ac C a venit în zădar la St-Louis. Se putea eva lonel simți jignit superbul Albion în prestigiul mata atăt militar!

— **Regele Edvard în Marienbad.** Ranside Angliei, cum se anunță din *Marienbad*, și sterni acesta va veni cu toată siguranța la băile A colo, pentru a începe earăși cura de slăbireta cu au sosit mai mulți oficianți înalți englezi, prancii a face pregătirile necesare pe timpul, cât vtre a trece regele la băi, care în luna Iunie va so glori Marienbad.

Acum nici Wurmser nu se mai putea susține în Mantua. Deja pe toți caii i-au mâncat și nu erau mai multe proviziuni, decât pe trei zile. Trebuia să capituleze. În 2 Febr. 1797 intrară trupele franceze în Mantua. Italia era pentru Austriaci perdută.

La predarea festivă a cetății însă Bonaparte n'a fost de față. Trimitând înainte un mic detașament comandat de Lannes, a pătruns în Romagna, ca să-l înfrice pe papa, care era aliat cu dușmanii Francezilor. „Eu sunt prieten poporului italian“, vestește, pe unde trecea. Ear oștirea papală nici n'a îndrăznit să facă opoziție serioasă. Spaima intrase în Roma. Pius al VI-lea voia să fugă la Neapoli și se bucura, când a putut obține pace cu orice condițiuni A plătit 15,000.000 franci ca despăgubire de război, abzise de dreptul privitor la Avignon, cedă republicei franceze Bologna, Ferrara și Romagna și mai multe cap'd'opere alese de Napoleon, din galeria de tablouri din Roma

Nu mai guvernul austriac se mai codea încă a lega pace. Loviturile cele mari tot nu stinseră ura nutrită contra republicei franceze. Chemă pe cel mai norocos comandant al său, pe arhiducele Carol, dela Rhin și-l trimise împotriva lui Bonaparte. Dar în 16 Martie lupta de lângă Tagliamento a nimicit toate speranțele frumoase, puse în arhiducele Carol. Armata austriacă se retrage și Francezii intră la 31 Martie în capitala Karinthiei, Klagenfurt. Războiul urmă acum deja în Austria. Bonaparte voia să ducă flamura tricoloră a republicei până-n zidurile Vienei. Dar când i-s'a vestit, că oștirea dela Sambre și Rhin nu se mișcă din pozițiile luate,

ca să-l spriginească, își schimbă hotărîrea. Scrise arhiducele Carol, să împartă cu el gloria dând pace Europei. „Bravi soldați, când continuă resbelul, doresc pacea. Sau n'am omorît destui oameni? Cât despre mine, d-le general, dacă acest ofert, ce Vi-l fac, ar scăpa viața numai unui singur om, voi fi mai mândru pentru laurii de civil, pe cari îi merit prin aceasta, decât pentru acea glorie tristă câștigată cu faptele-mi militare.“

În Viena, unde curtea deja se grăbea în ruptul capului împachetându-și mobiliile în lăzi și trimitând pe micii prinți și princese spre Ungaria, scăzu acum într-o-cât va spaima. Împăratul trimise imediat un plenipotențiat în tabăra franceză și se statoriră punctele de pace premergătoare.

Punctul întâiu conținea, că împăratul recunoaște republica franceză. Bonaparte exclamă: „Sterjeți d-voastă aceasta. Existența republicei este clară ca soarele. Articolul acesta e numai pentru ziare.“

Acum veni rîndul Veneției. Nobilimea d'aci, care simpatiza cu Austria, avea tot astfel de ură contra republicei franceze, ca și preoțimea Măcelul din Verona, unde multimea atîțată la sărbătorile Paștilor ucise mai mulți Francezi, dădu ocazie lui Bonaparte, pentru a păși contra republicei dușmănoase cu toată energia. „Trebuie nimicit numele Veneției și stîrpit acest guvern setos de sânge“ zise Napoleon secretarului său Bourienne. Și ordonă soldaților, că unde întănesc trupe venețiene, să le considere ca pe dușman și să rupă efigia leului San-Marca tuturor orașelor din „terra firma“.

Republica venețiană privi lovitură entru lașă umilită. Nici nu s'a apărut. Consiliu mare se disolvă de bună voie și predete astria terea de stat în mâinile poporului. În 16 reter generalul Baraguay d'Hilliers arboră pe e-a es San-Marc tricolorul francez. Leul San-Marc lanie statuetele de metal din Corinth au fost transate la Paris. Superba, odinioară așa fa 7 S Veneție, a încetat de-a mai exista.

Negocierile de pace cu împăterniciții a pr triel se lungiră, încât Bonaparte începu il t piardă răbdarea. Guvernul austriac de obucăți promitea în momentul pericolului toate și târziu voia să le retragă. Diplomații săi se drob cepeau la șiretlicuri d'acestea. Pe de altă il supăra pe Bonaparte și farizeismul guve lui său. Directoriul era jeros; reputația și etrit rocul cel mare a tinărului general făcea narq tremure acești oameni neputincioși. Royal pet carl ajunseră din nou la putere în Paris, a lână vehement pe Bonaparte în presă și de pe bună, zicând, că prin ocuparea Veneției a drepturile internaționale. Bonaparte se în mili mult auzind aceste atacuri.

„Pot să contez!“ scrie într-o epistolă sată directorului, „în urma celor ce am dacă nici nu la triumf, cel puțin la pace e protecția cea mai înaltă a republicei; dar cunosc rēu, mă bănuiesc și defaimă; folos contra-mi toate acele unelte josnice, prin politica are datină să prigonească“. A re rugarea de concediere. Dacă directoriul știe apăra în fața bănuelilor înjositoare, dea ce-l puțin voe a se retrage; el nu mo

— Regele Spaniei desmoștenit. Azi a fost făcut testamentul reginei Isabella, moartă ieri. Regele surprindere a cauzat când s'a aflat dintrănsul, regele Spaniei, Alfonso XIII. a fost exchis din testamentul moștenitorilor. Averea de zece milioane a fost desmoștenit-o eredele principal, soția ducelui bavarez Lovic.

— Husarul cărui i-s'a urit de viață. Doi husari vorbesc la oaltă în curtea casarmei:

— Hei frate mi-am urit viața, zisă unul a murit oftând.

— Dar ce ți-i?

— Nu mi-i nimic! Imi iubesc serviciul, și tu imi iubesc, vâ iubesc și pe voi, dar aș vrea să merg acasă. Numai de ar fi un război, mor și să ajung cât de grabă în raț. (Husarul dă moare, îl duc ingerii în raț, susține credința în Dumnezeu și în omul maghiar).

— În raț? Ași! D'apoi cugeți că acolo ți-a fost mai bine?

— Acolo cel puțin nu trebuie să port grija de om.

— Dar și acolo ai avea o soartă cât se poate de grea. Pentru-că dacă Dumnezeu rinde ploaie, toată ziua trebuie să cari apa cu mâna în nori; dacă e să cadă rouă pe pământ, trebuie să plângi toată ziua; dacă e să tunde și să mure, necutenit trebuie să injuri (Injurătură a omului = cu tunet și fulger!); afară de asta în toată dimineața trebuie să stingi luminile pe cer, iar seara să le aprinzi eară. . .

— Retragerea colonelului Marchand din Indochina. Unele ziare, cum se telegrafează din Paris, declară de tendențioasă știrea, că colonelul Marchand, care substituie interinial pe ministrul de război, și-ar fi prezentat ministrului preșident demisiunea, — altele însă o confirmă cu o rezoluțiune. „Figaro“ pretinde a ști, că autoritatea militară franceză și marele ambasador rus în Paris zadarnic au intervenit pe lângă ministrul de război francez, ca acesta să permită colonelului urmărirea operațiilor strategice ale armatei franceze din cartierul general al statului major rus. Ministrul a denegat această cerere cu cuvânt, că a plecat deja la fața locului o comisiune franceză cu acest scop.

Conform unei telegrame sosite mai târziu colonelul Marchand are de gând să părăsească Indochina franceză, și să intre în serviciu rusesc, — cel puțin așa se pare, cu cât după a sa părere își considera cariera de sfârșită în Franța în urma demisiunii cu naționalistii.

Colonelul Marchand este acela, care înainte de război a provocat conflictul Fashodei între Franța și Anglia, în cât era să erumpă războiul între aceste două puteri. De atunci naționalistii îl glorifică ca pe erou național. D'aci se explică și

simpatia sa pentru aceștia, simpatie, care l-a făcut impopular naintea celor-lalte partide politice.

— Hymen. Eufemia Filipescu și Stefan cav. de Zopa oficianți la guvernul țării în Sarajevo au onoarea a înștiința cununia lor, care se va ține în 4 Aprilie st. v. 1904 la 12 ore amiază în biserică sârbească-ort. în slav. Brod.

Neerolog. Ingeristrăm cu durere următorul anunț funebral care pune în doliu pe un părinte iubitor, numeroase rudeni și prieteni:

Nicolae Roxin, protopresbiter gr.-or. rom. în Mehkerék cu soția Maria Szantay ca părinți, Silviu și Nicolae ca frați în numele lor și al consăngenilor cu inima frântă de durere anunță a dormirea în Domnul a iubitului lor fiu, frate și consăngean Alexandru Roxin, practicant comitatens întemplată la 30 Martie (12 Aprilie) a. c. 6 $\frac{1}{2}$ ore a. m. după grele și scurte suferințe în etate abea de 23 ani.

Rămășițele scumpului defunct după sigilarea întemplată la 31 Martie (13 Aprilie) a. c. la 11 ore a. m. în Oradea-mare, Strada Beöthy Ödön nr. 22 să vor transporta cu trenul în zi după amiază la 4 ore 20 min. în comuna natală Mehkerék și acolo în ziua de 1/14. Aprilie a. c. precis la 12 $\frac{1}{2}$ ore după săvârșirea serviciului funebral după ritul ort. rom. să vor depune spre odihna vecinică.

Oradea-mare, 30 Martie (12 Aprilie) 1904.

Fie-ți țărina ușoară și memoria bine cuvântată!

Celor îndurerați trimitem condolența!

— Durere de stomac. Sgârșitură de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipset de apetit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunilor gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept >Senega.> Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la >Maria Fecioară.< a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Anunț literar.

În tipografia diecesană din Arad s'a pus sub tip și în scurt timp va apare în a III-a ediție:

„Rugăciunile scolarii și cântări bisericești“.

Aceasta ediție e mult îmbogățită, că pe lângă materialul din trecut mai cuprinde: Cântările „Deschidevoiu gura mea“ și „Crucea însemnând Moise“, cari se cântă mai mult peste an; apoi, rugăciunile la masă, „Poliieleul“ cu toate pripelele „Mărimute“ de peste an etc., astfel, că cartea cu 3—4 coale de tipar va fi mai mare ca cele din trecut. Totuși prețul s'a ridicat numai cu 10 fil., așa că în loc de 30 fil. va fi cu 40 fil. (20 cr.). Legătură elegantă aurită. — Cea mai folositoare carte pentru școlarii și adulții.

Se poate comanda dela tipografia diecesană, librăria Petru Simțion și învățătorul Nicolae Ștefu, Arad. Cumpărătorilor până la 40 exempl. se dă 10%, — dela 50 în sus 20%.

POȘTA REDACȚIUNII.

Pecicanului. Dacă s'a făcut vre-o călcare de lege cu alegerea de învățători, este treaba Consistorului să judece. Noi avem încredere în Consistor. Să așteptați deci și D-V. Publicând toate prin foii, se înversunează mai mult spiritele.

Cornișel, Bihor. Dacă așa a făcut învățătorul I. Antonescu, își va lua răsplată dela Consistor. Faceți acolo rațune. În foaie nu-i loc pentru asemenea lucruri putine înveselitoare.

P. Olariu, Ciocova. Poesii populare și povești publicăm cu plăcere. Iosif Eremie, Vrană. Da, se poate! Cum să se facă formele legii, e datoria matriculantului să arate.

*

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Victor Săbăduș, com. Szász Sebes. Dela noi merge foaia regulat adresa D-V. Dacă nu primiți regulat, greșala e la poștă.

Primăria Com. Topârcea. Recepșul postal să fie chita.

Manasie Stanciu, Tok. Numai 1. cor. ai trimis în 28/11 1903 și nu 2 cor. Deci le rugăm să ne trimiți abonamentul pe II cart, 1904, ca să nu fim siliți a sista expedarea foaielor.

Concurs.

«Reuniunea femeilor române din Sibiu» publică concurs pentru conferirea unui stipendiu de kor, 800, — și altui de kor. 1000. — Primul stipendiu se conferă pentru cercetarea cursului de economie casnică susținut de «Reuniunea evanghelică din Sibiu», al doilea pentru cercetarea școlii industriale din Késmárk.

Reflectantele să-și înainteze cererile până la 31 Maiu n. a. c. cu următoarele documente: a), atestat de botez; b), atestatele școlare, inclusive atestatul despre cercetarea vr'unui curs special; c), certificat despre aplicațiunea de până acum.

Se cere cunoașterea limbii române, maghiare și germane.

Condițiunile detaiate se pot ști dela biroul Reuniunii.

Sibiu, în 6 Aprilie 1904.

Biroul «Reuniunii femeilor române din Sibiu».

M. Cosma,
presid.

193 1—2
M. Beu,
secretar

Se caută un «conducător de pravălie», care necondiționat să fie majoren și să fie priceput în toate ramurile negoțului. Salar 52 Cor. lunar și cvartir gratis și după 1—2 luni de probă se va mări salarul. Ofertele sunt a se trimite la pravălia Buda et Comp. Șiria (Világos). 193 1—2

Editor și redactor responsabil: Ioan Răssu-Șirlianu.

Poesii populare.

Culese de: Pavel Binchiș, june din Șiria.

Bade de dor și de drag
Ți-am scris numile pe prag.
Scrie-mi bade și tu al meu.
Să-ți iert eu păcatul tău.
Păcatul și jurământul,
Munca-te-ar, bade, pământul.
Bade m'ai iubit odată
Nu mă face-acum uitată,
La lume să fiu hulită,
Că de tine-s părăsită.
Bade cum te-ai îndurat.
De pe mine m'ai lăsat
La toți oamenii de sfat.
Inimuța mă întreabă,
De ce sunt tristă și slabă.
Tristă slabă voi tot fi,
Ce-am perdut no-i mai găsi,
C'am perdut un fecior drag.
Ce mi-au fost foarte pe plac.
Plângeți ochi și lăcrămați.
Că voi sunteți vinovați.
Ce vedeți, voi nu lăsați,
Ce iubiți nu mai uitați,
Frunză verde frunză lată,
Bată-mite mândră bată,
Bată-te norocu în post,
Că de când eu te cunosc,
De tine tot drag mi-a fost.

Traducere Aldor de Mircea.

(Va urma).

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE
„TRANSYLVANIA”

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viș (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeș, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuțele mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania” în Arad.
Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 -164

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâu, secară, ovėsul și toate plantele economice!

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesmintele, mărfuri!

Cel mai estin izvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de Oroloage și giuvaricale din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvaergiu

Arad, strada Templon.
(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus			
" " " dame	"	12	" " "
" argint " bărbați	"	5	" " "
" " " dame	"	6	" " "
" oțel și nikel	"	2	" " "
Wecker	"	1.50	" " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă 1005 146— aceleași prețuri.

Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

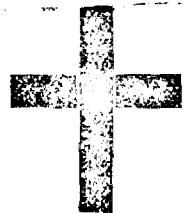
— Telefon n-ral 438. —

Industria de lumină de ceară
St. Antonius

I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Batthányi, p. Dózsa, colț cu statua sf. Maria.

143 16—30

Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu lauda personală a M. S. Regelui.

Fără fum și fără scurgere.

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă. Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea On. Public și a On. preoților cu cele mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compacto. 1045 105—

ARAD, Strada Tabajdy Károly. Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid. Prețuri moderate. Serviciu punctal.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și experează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5³/₄%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marea postală.

69 9—

„Pecunia”

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

Str. Poplăcu Nr. 27.

La expoziția de stat premiat cu medalia de argint, pentru lucrarea solidă și gingașă.

Să sprigim industria locală!

Marele depozit de pălării pentru bărbați, femei și copii prima prăvălie și atelier de reparație în Arad a lui

BITTENBINDER KONRÁD.

Cel mai estin izvor de cumpărat pălării de paie și postav pentru bărbați, femei și copii la loc și provincie.

Atrag atențiunea domnilor și a damelor, asupra

palăriilor mele de primăvară și vara,

care sunt minunat de frumoase și făcute după ultima modă. Depozitul meu l-am îmbogățit cu pălării la modă în măsura cum n'a fost.

Primește curățirea și văpsirea de pălării de postav ori de paie în ori-ce culoare.

Pălării florentine se curățesc exclusiv numai la mine.

CALC ȚILINDRE LA DORINȚĂ IMEDIAT.

Comande din provincie se efectuează de loc.

Filtru pentru vin și rachiu totdeauna la depozit.

Cu deosebită stimă: 167 4—5

Bittenbinder Konrád,
pălărier.

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 42 vis-à-vis de „Crucea Alba”.